

Poslednje leto je pridelovanje pšenice storilo znaten korak dalje, ker se je učenilo prevažanje, ko se je zboljšala vožnja po Velicah jezerih in kanalih, ki jih vežejo z Atlantskim morjem, vsled prekopenja Wellandskega kanala mej jezera Erie in Ontario in odstranjenja pragov v reki sv. Lorenca, se ogromne množine pšenice privaja z neizmernih polj Dakote po severni tihomorski železnici v pristanišči Čikago in Duluth in se z jednim samim prekladanjem na kitom podobne parnike (whaleback steamers) prevažajo v pristanišča Evrope in vsega sveta. Mesto Duluth in njegov sosed Superios, katerega od njega loči le mala rečica, sta poslednji desetletji izrasli iz majhnih vasic v mestu po 60.000 prebivalcev in prekosili Čikago v izvažanju pšenice. Mesto Detroit v michiganski državi ob prelivu, ki veže Huronske in Eriesko jezero, v katerem so obvezani vpisati se vse ladije, ki vozijo ob Velicah jezerih, je poslednje leto preseglo po številu ladij in po prevažanem blagu London in Liverpool.

(Dalje sledi.)

Novice.

— Cesar je podelil kranjskemu deželnemu predsedniku baronu Viktorju Heinu red železne krone II. vrste.

— Presvitli cesar peljal se je na Dunaj preko Ljubljane iz Pulja, kjer je prisustvoval slovesnemu blagoslovljenju ladije „Monarh“ v soboto dne 11. maja t. l. ob 8 uri zvečer. Na južnem kolodvoru pričakovali so Nj. Veličanstvo civilni, duhovski in vojaški dostojanstveniki, vendar Nj. Veličanstvo se je podal že k počitku in torej ni bil videti. Ob kolodvoru zbrane so bile nebrojne množice ljudstva, ki so najsrčneje pozdravljale mimogredoči dvorni vlak, zahvaljevaje se še enkrat najglobokeje svojemu predobremu in premilostnemu vladarju za preveliko dobroto, katero je skazal nesrečnemu ljubljanskemu mestu s tem, da je dne 8. maja počastil s svojim posetom in je okrepil v upanji na srečnejše bodočnost.

— Pokorilna in prosilna procesija, ki se je po ukazu našega prevzvišenega g. knezoškota vršila dne 12. t. m. iz vseh ljubljanskih župnij h kapelici Matere Božje ob Šentpeterski cerkvi, bila je velikanska. Udeležile so se je nebrojne množice ljudstva, da izprosijo Marijo za pripomoč odvrnitve šibe potresa in da ob ednem zahvalijo Boga, da jih je obvaroval večje nesreče.

— Sv. birma o Binkoštih. Preč knezoškofijstvo nanzanja da se bo kakor navadno tudi letos v Ljubljani delil ta sv. zakrament.

— Sneg. Raznim izvanrednostim, katere nam je narava letos že nudila, pridružil se je včeraj nenavaden vremenski majnikov dan. Po veliki nevihti v jutro snežilo je prav pošteno in le bati se je, da je ta nebodigatreba napravil po višje ležečih krajih prav znatno škodo.

— Deželni zbor kranjski se baje snide prve dni prihodnjega meseca, da se posvetuje o pomožni akciji za kraje, prizadete po potresu, da sklepa o zgradbi deželnega dvorca in o novem stavbinskem redu za stolno mesto Ljubljano.

— Šole v Ljubljani. Deželni šolski svet bavi se je v svoji včerajšnji seji z ljubljanskimi šolami, katere vse so vsled potresa zaprte in vkrenil nastopno: Maturanti višje gimnazije, realke in moškega in ženskega učiteljišča se skličejo, da dovrše zrelostne izpite; vsi ostali učenci se klasifikujejo na podlagi dosedanjih vspehov in dajo se spričevala vsem onim, ki imajo ugodni učni vspeh, tisti pa, ki imajo slabiji učni vspeh, se skličejo v času od 15. do 30. julija, da naredo

skušnje. Sklenilo se je tudi sklicati učence vseh razredov ljudskih šol, ki so večinoma iz Ljubljane.

— »Glasbena Matica« v Ljubljani sklicuje na soboto dne 25. maja ob 6. uri zvečer v prostore ljubljanske čitalnice izvanredni občni zbor, pri katerem se bode potrebno ukrenilo glede stavbe „Glasbenega doma“. Kakor znano, je potres tako poškodoval društveno hišo, da jo je treba podreti in je treba torej skrbeti za nove prostore.

— »Dramatičnega društva« občni zbor bode v soboto dne 25. t. m. ob 7. uri zvečer v prostorih narodne čitalnice.

— 500 gld. podpore je dovolilo poljedelsko ministerstvo c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani za pridelovanje lanu.

— Deželnim brambovcem, stanujočim v Ljubljani in v političnih okrajih ljubljanska okolica, Kranj in Kamnik, se je dovolila ista ugodnost kakor drugim vojaškim rezervistom, da so pomladanskih letošnjih vaj odvezani.

— Nov poštni urad pričel je dne 16. t. m. poslovati v Selcah nad Škofjokoloko.

— Župnija Dobrnice izločila se je iz dekanije Trebnje in priklopila dekaniji Žužemperk.

— Mrtvo truplo okolo 12 let starega dekleta našli so te dni na Savskem obrežju pri Jevnici blizu Kresnic. Identite utopljenke niso mogli konstatovati.

Potres.

Pastirski list o priliki odtresa je izdal eksc. knezoškof ljubljanski. V drugem delu določa se za vse čase: prvič, da se bode hodilo vsako leto veliko nedeljo popoldne v slovesnem sprevedu z Najsvetejšim iz tukajšnje stoletnice k jedni izmej ljubljanskih cerkvá; drugič, da se ustanovi petero svetih maš, ki se bodo služile vsako leto: jedna dne 15. aprila, druga v god varstva sv. Jožefa, (tretjo nedeljo po veliki noči,) tretja v čast sv. Frančišku Borgiji 10. ali 16. oktobra, četrta v čast sv. Alešu 17. julija in peta v čast sv. Emigdiju 8. avgusta. Te maše se bodo opravljale za sedaj v stolnici, pozneje pa v cerkvi, katera se ima sezidati v Ljubljani sv. Jožefu na čast. Tretjič želi, da bi se v tej cerkvi imenovanim trem svetnikom kot posebnim zavetnikom zoper potres postavil poseben oltar ali posebne podobe na kakem drugem oltarju. Za ustanovo večnih maš in za zadnji namen se priporoča višji pastir darežljivosti vernikov. Osebito pa prosi darov za hiše božje, katere so po potresu poškodovane, češ, ljubezen do Boga, vsled katere ste že doslej marsikateri grič in hrib ozaljšali s cerkvicami tako, da jednacega v tej meri in raznovrstnosti znabiti ni videti v nobeni drugi deželi naše širne Avstrije to naj vas vzpodbuja, da pomagata, kolikor morete“.

Poslopje deželne vlade bodo najbrž morali podreti, tako je poškodovano. Vlada je zaradi tega sklenila za svoje urade zgraditi večjo barako z jednim nadstropjem, ki bode stala 30.000 gld.

Povedali smo že, da je cesar nagovoril Ivana Pavločiča, železniškega čuvaja. Temu možu je potres podrl stražnico na železnico. Ker je bila tudi njegova svetilnica pod razvalinami, ni mogel dati znamenja, da naj se ustavi brzovlak, ki je imel priti. Tekel je

do bližnjega čuvaja, da dá znamenje, naj se ustavi vlak. Potem je poiskal dva moža, da so vse spravili iz tira. Ves čas se ni menil niti za svojo rodbino. Šele po končanem delu je opazil, da je njegovo triletno dete ostalo v podrti stražnici. Planil je v hišo in je našel nepoškodovano. Ta vrli mož je preprečil imenovanega večera veliko nezgodo.

Podreti se imajo v Ljubljani še naslednje hiše: Višjega poštnega kontrolorja Premka v Gradišči št. 2 in Zeschkovih dedičev hišo v Dolgih ulicah št. 3 in sicer prvo popolnoma, pri slednji pa trakt na ulico in prečni trakt. Tudi tako zvan „zatiški dvorec“, v katerem se nahaja deželno sodišče. Kaznilnica na gradu porušena je tako, da se bode morala popolnem prezidati ali pa opustiti. Podreti je tudi stopnišče v poslopi banke „Slavije“, Kaiserjevo hišo v Soteski, hišo št. 4 v Židovski stezi, hišo št. 8 v Gradaških ulicah, hišo št. 21 v Krakovskih ulicah, cela hiša Fr. Kaiserja v Soteski št. 6, Cacakovke hiše na Rimski cesti št. 1 prvo nadstropje, eventualno tudi pritličje, prvo nadstropje Velkoverhove hiše na Rimski cesti št. 3, del trakta na dvorišče Liningerjeve hiše na Rimski cesti št. 6, Vincencijeve družbe hiši št. 4 in 6 na Emonski cesti in sicer trakt na dvorišče in hlev, Maloverhove hiše na Rimski cesti št. 5 prvo nadstropje, del pritličja in hlev, hišo Mateja Vrbiča ob cesti v mestni log št. 3 in hišo Iv. Tomca tudi ob cesti v mestni log št. 1 in sicer obe takoj, celo hišo Ivana Bavdeka na Stolbi št. 6 in celo hišo grofice Sermage na Stolbi št. 8, celo hišo (razven sprednje sobe) Frančiške Sič v Vogeljnih ulicah št. 3, hiša Frančiške in Uršule Goršič v Vogeljnih ulicah št. 5 je tako poškodovana, da jo je treba podreti, ker bi rekonstrukcija bila predraga, isto velja o hiši Jakoba Sonca v Cerkvinih ulicah št. 25, cela hiša Vincenca Premka na Gruberjevi cesti št. 7, cela hiša in gospodarsko poslopje Otil. Hrovat na Lončarski stezi št. 12, vzhodni trakt hiše Franca Gregla v Frančiškanskih ulicah št. 12, v Cerkvinih ulicah št. 3 Marije Trillerjeve hiša, ležeča proti Razpotnim ulicam, pri Adolfa Hauptmanna hiši na sv. Petra cesti št. 41 partija proti Resljevi cesti in magacin, hiši Ivana Kimovca in Kancijana Hicelbergerja v Trnovskih ulicah št. 9, odnosno št. 3 (takoj); hiša Adolfa Perlesa v Slonovih ulicah št. 5; južni del Breskvarjeve hiše v Trnovskih ulicah št. 19, Ant. Hočevarja hiša na Tržaški cesti št. 39, stransko poslopje pri Žuničevem posestvu v Razpotnih ulicah št. 4, južni del Lumberjeve hiše v Trnovskih ulicah št. 11, pri Apolonije Černe posestvu na Krakovskem nasipu št. 22 hlev in kamrica proti Rečnim ulicam, hiša Marije Šušteršič ob cesti v mestni log št. 2 (takoj), mestna mesnica v Vodnikovih št. 8 (takoj), Franceta Kanje hiša in gospodarsko poslopje ob cesti v mestni log št. 10 (takoj), pri Franca Souvana hiši v Ključavničarskih ulicah št. 2 dvonadstropni trakt na dvorišči in stopnišče, pri hiši Šer-

cevih dedičev ob cesti v mestni log št. 14 trakt na dvorišče, eventualno celo poslopje, pri Franca Škofa hiši ob cesti v mestni log št. 12 prizidek na ulico in vsa tri gospodarska poslopja. Tudi hiša Ivana Poglačnika v Krojaških ulicah št. 3 poškodovana je tako, da jo bode po komisijskem izreku treba temeljito prezidati ali pa podreti, prvo nadstropje, eventualno cela hiša Regine Paulier (prej Možekova hiša) v Poljskih ulicah št. 4, dvonadstropni trakt pri Ane Maierjeve hiši na Bregu št. 16, celo hišo Fr. Štruklja na Francovem nabrežju št. 7.

Glede prodajanja hiš v zdanjem času razpošilja magistrat našega mesta nastopno „Okrožnico hišnim gospodarjem ljubljanskim: „Neki „konsorcij z Dunaja“ razglasa v tukajšnjih novinah, da kupuje, prodaja in preziduje ljubljanske hiše, katere so v slabem stavbinskem stanu.

Mestni magistrat sumi, da ta konsorcij, ki se niti ne imenuje, špekulira zgolj na zadrego hišnih gospodarjev ljubljanskih, in zato magistrat smatra za svojo dolžnost, svariti hišne gospodarje pred pre nagljeno prodajo poškodovanih hiš, ker je želeli, da si ohranijo in popravijo zdanji gospodarji svoje posestvo. To jim bode tudi omogočeno, ker ni prav nobenega dvoma, da bodo mogli hišni gospodarji dobiti potrebno podporo, ali pa brezobrestno posojilo, da spravijo v dobri stan svoja poslopja, ali pa si zgrade nova.

Če bi pa kateri hišni gospodar vendar le hotel iznebiti se svojega posestva na vsak način, ponudi naj to posestvo v prvi vrsti mestni občini sami, katera si bode prizadevala, da posestvo ostane v domačih rokah.

Pri ti priliki pozivlje magistrat zajedno hišne gospodarje, da naj mu naznanijo, koliko znaša škoda, ki so jo trpele vsled potresa njihove hiše, in pristavijo naj, koliko žele dobiti ali podpore, ali brezobrestnega posojila.

Za to oznanilo poslužiti se je formulara, ki je priložen okrožnici.“

Koncem zadnje seje mestnega zbora je občinski svetnik Hrasky se oglasil za besedo in spregovoril takole: Nesreča, ki je zadela naše mesto, vzbudila je v nekaternikih grde strasti. Mestni zastop napel je — pravi govornik — vse svoje moči, da ublaži, kolikor mogoče, nesrečo; našli pa so se, žal, v našem mestu ljudje, ki bi to nesrečo radi izkoristili v sebične namene — to so naši stavbinski podjetniki. Mestni zastop deloval je vedno na to, da se pri nas omeji tuja konkurenca, a kaj imamo v zahvalo? To, da so tukajšnji stavbinski podjetniki sklenili „ring“, ki je dekretiral za stavbinska dela cene, ki nikakor niso opravičene v dejanskih razmerah in ki imajo le namen, stisko naših hišnih gospodarjev obrniti v svojo korist (klici: „ška ndal!“). Dočim se je najboljim delavcem pri dnevni mezdi primaknilo k večjemu po-

30 kr., zahtevajo podjetniki od hišnih gospodarjev za vsakega delavca (še jedenkrat toliko plačilo, kakor v prejšnjih letih. Tako n. pr. zahteva se za laškega zidarskega polirja po 6 gld., za laškega zidarja po 3 gld. 36 kr., za domačega zidarja do 2 gld. 76 kr., za tesarja isto toliko, za laškega težaka po 1 gld. 80 kr. a za domačega 1 gld. 50 kr. Te cene nimajo nikake dejanske podlage, zatorej govornik predlaga, naj mestni zastop izrazi svoje obžalovanje, da stavbinski podjetniki na tak način izkoriščajo nesrečo, ki nas je zadela.

Obč. svet. dr. vitez Bleiweis pravi, da izraz obžalovanja glede takega postopanja ne zadostuje; storiti je odločen korak, da se temu grdemu postopanju v okom pride, dobiti je treba tujih močij, a mestni magistrat naj skrbi za to, da se bode občinstvo teh tujih močij posluževalo za stavbena svoja dela. Ako naši podjetniki proti nam tako nečloveško postopajo, poslužili se bomo tudi mi sredstev, da se jih odkrižamo. Pri tej priliki opominja govornik, naj se takoj skliče enketa glede ustanovitve mestne stavbinske banke.

Občinski svet. Šubic omenja, da so stavbinski podjetniki v tukajšnjemu uradnemu listu priobčili neko vodeno izjavo, s katero skušajo opravičiti svoje postopanje; iz podatkov obč. svet. Hraskega pa je razvidno, da je njih trditev neosnovana. To izjavo podpisali so: Fran Faleschini, Jaromir Hanuš, kranjska stavbinska družba, Gustav Tönnies, Viljem Treo in Filip Supančič. Jako čudno je, da se v tej družbi nahaja tudi mestni uradnik. Sploh pa naj si občinstvo imena tega kartela dobro zapomni.

Iz Trzina se nam poroča: Tudi tukaj je potres deloval kakor drugod, vse hiše so razpokane, 3 hlevi so se deloma podrli in do 10 obokov je padlo, dimniki do malega vsi. Škoda je cenena na 21.250 gld. brez cerkve, farovža in šole. Cerkevni svod je tako počen in zdrobljen, da je cerkev zaprta, tudi farovž lani novo zidan je zelo razpokan, da se bode mogel zvezati. Letos smo mislili, da dobimo svojega gospoda duhovna, zdaj je pa cerkev toliko poškodovana, da ni misliti, da bi se tako hitro popravila. Okolne občine so dobile nekoliko podpore, naj se merodajni krogi tudi na našo občino ozrejo, ker so tukaj toliko potrebni podpore kot drugod.

Izmej vseh krajev na Kranjskem so najhuje prizadete Vodice in nekateri kraji okoli Vodic. Posebno hudo je prizadeto celo Igrišče nad Vodicami. Tukaj je vse zidana poslopja tako rekoč razrušilo. Drevesa po vrtilih so se mej potresom do tal prigibala. Kjer so gosta drevesa stala, vkupe jih je tlačilo in lomilo. Pod zemljo je pa grozno bobnelo. Zemlja se je kar valovito gubala, kakor voda, če vanjo kamen vržeš.

O čudni prikazni poroča se s Hrvaškega, ki je morda kaj v zvezi z letošnjo izredno hudo zimo ali pa letošnjim potresom. Kacih 40 kilometrov od Plit-

viških jezer mej Plaškimi in Jesenicami se je v obširni tamošnji kotlini naredilo novo jezero, ki je na nekaterih mestih do 50 metrov globoko in dolgo 10 kilometrov ter po velikosti presega največje plitviško jezero. Od kod je prišla voda, se še ni moglo dognati. Kam voda iz jezera odhaja, se tudi ne ve, le to se ve, da jo požira neki zemeljski požiralnik, kakeršnih je več ondu. Voda še vedno narašča. Tamošnje prebivalstvo ima mnogo škode, ker je bilo ondu več njiv in travnikov, kjer je sedaj jezero. V tej kotlini je bil griček, na katerem stoje smreke, katere sedaj le še vrhove mole iz vode. K sreči, da kraj ni bil zaseljen, ker sicer bi gotovo več ljudij bilo utonilo, ker je voda hitro nastopala. Tudi pri Jezerani je nastalo novo jezero.

— **Zaprta odvetnik.** Obsojeni tat kolekov Swietly je pobegnil iz ječe. Te dni so zaprli njegovega zagovornika dr. Huberta, ker je sumljiv, da je Swietlyju pomagal k begu. Tudi Huberjev sollicitator je iz jednacega povoda že pod ključem.

— **Nesreča pri podiranju hiše.** Na Dunaji podirali so te dni neko staro hišo. Pri tem se je nakrat zrušil neki zid in podsul jednega delavca in jedno delavko. Izvlekli so oba živa, a močno poškodovana iz razvalin.

— **Umor.** Grof Domizzi v Peruggii je te dni našel v sobi svoje hčere njenega ljubčka Bargalija in ga takoj zaklal. Grof mu je že poprej bil prepovedal prihod v hišo.

— **Zaprta anarhisti.** V Toledu zaprli so tri francoske anarhiste, kateri so pričakovali odredb pariškega glavnega odbora, da izvrše neko veliko hudodelstvo.

— **Otrok v ognju.** Ključavničar Jakob Belkede na Dunaji je te dni pil na vrtu neke gostilnice, njegova triletna hčerka se je pa zraven na trati igrala. Nakrat je otroku jela goreti obleka. Le s težavo so ogenj pogasili. Dekle je nevarno opečeno. Kako se je otroku vnela obleka, tega nikdo ne ve.

— **Mrliča — dedščina.** V Parizu živel je krovec Chavel že 28 let s svojo sestričino šiviljo v divjem zakonu. Zadnji čas je ona jela bolehati, on je pa prišel ob delo. Zabredla sta v dolgove. Gospodar je jima odpovedal stanovanje. Sklenila sta se umoriti. Na mizo sta napravila cvetlice, kanarčka oddala drugim ljudem, praznično se oblekla in zaprla sobo. Zakurila sta notri oglje in napila opija. V kratkem seveda sta bila mrtva. Ko so ljudje udrli v sobo, našli so pri njima pismo, v katerem pravita, da sta se iz revščine umorila. Trupli svoji pa zapuščata gospodarju, ki ima več milijonov, za dolg 150 frankov. Proda naj ju zdravnikom.

— **Nesreča na železnici.** Mej Aruichom in Herpemichom sta vkupe zadela dva vlaka. Jeden zaviralec je ubit. Vse službeno osebje pri obeh vlakih je pa poškodovano.

— **Požar.** V Strzyzorovu v Galiciji je 11. t. m. popolnoma pogorelo 70 hiš.

— **Trije delavci podsuti.** V Rušah je dne 14. t. m. pri kopanju vodnjaka podsulo tri delavce. Ljudje so hitro prihiteli na pomoč, kopali vso noč, a vendar delavcev niso mogli rešiti.

— **Samomor.** Posestaik budimpeštanskega hotela „Kralj oger-ki“ Fener je skočil iz četrtega nadstropja na cesto in se ubil. Ker je bil v ugodnih premoženskih razmerah se ne more vedeti, kaj je poved samomoru.

— **Sedem delavcev zgorelo.** Sedem poljskih delavcev je zgorelo v Washern County v Ameriki v gojzdu v svojih lopah. Ti delavci so dobili v nedeljo pivo in sumi se, da so se pijani polegli v lopo, ko je ogenj nastal pa se jim ni bilo mogoče rešiti.